

INDSTILLINGER TIL KL'S KLIMAPRIS 2025

Klimaledelse og følgeskab

Indholdsfortegnelse

Den helende natur (Gentofte Kommune).....	2
Lokale klimafællesskaber og ildsjæle i Brøndby (Brøndby Kommune)	4
Skolernes Klimahandledag.....	6
Succesfuld borgermobiliseringsindsats (Helsingør Kommune)	8
Grønt Kulturpartnerskab (Helsingør Kommune).....	10
Holbæks Grønne Generation (Holbæk Kommune)	12
Klimaarbejdet kræver stærk organisatorisk ramme (Horsens Kommune)	14
Klimavenlig madkultur (Kolding Kommune).....	15
Bæredygtighedshuset (Kolding Kommune).....	17
Forpligtende samarbejder (Lyngby-Taarbæk Kommune).....	19
Klimalandsby Vandel - borgerdrevet klimaindsats (Vejle Kommune)	21
Grønne uger i Vesthimmerlands Kommune (Vesthimmerlands Kommune).....	23
Offentligt-Privat innovationssamarbejde i erhvervsområdet Padborg Vest.....	26

Den helende natur – biodiversitet og sundhedsforløb i skøn forening (Gentofte Kommune)

Beskriv indsatsen kort

Mariebjerg Terapihave er et nyanlagt område i den 25 ha store kulturhistoriske perle, Mariebjerg Kirkegård i Gentofte, anlagt af G. N. Brandt. Terapihaven bygger på evidensbaseret viden om naturens sundhedsfremmende effekter på krop og sind. Initiativet kom fra en lokal borger, Camilla Ingwersen, nu leder af Mariebjerg Terapihave. Siden indvielsen i 2024 har kommunen tilbudt naturterapeutiske forløb til borgere med stress, angst og depression og forløbene viser lovende resultater. Terapihaven er anlagt og driftet med udgangspunkt i Gentofte Kommunes nye biodiverse natursyn, som er ved at indfinde sig i kommunens driftsplaner for de grønne områder og langs veje og pladser i hele kommunen.

Kommunens rolle i indsatsen

Med Camillas faglige og praktiske ekspertise indenfor sundhedsdesign og naturbaseret terapi, blev etableringen af terapihaven til virkelighed. Igennem konstruktiv dialog og et stærkt tværfagligt samarbejde mellem kommunens sundhedsafdeling, jobcenter og kommunens grønne drift er terapihaven blevet en realitet. Projektet er et godt eksempel på grønt følgeskab. Når man aktivt arbejder med samskabelse og lytter til borgernes idéer og samtidigt etablerer et tværfagligt samarbejde mellem forvaltninger, så højnes kvaliteten i projekterne.

Finansiering af første etape af haven fremkom af midler fra kommunens sundhedspulje og anlægsmidler fra Park og Vej-afdelingen.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

Terapihaven er et godt eksempel på et tværfagligt og vellykket nyskabende projekt med stort forandringspotentiale, hvor flere indsatser går hånd i hånd, og der skabes merværdi for både borgere og kommunen som organisation. Samtidig er der mulighed for, at endnu flere af kommunens afdelinger anvender terapihaven til deres indsatser. Terapihavens formål og virke er at skabe en tværfaglig og helhedsorienteret grøn sundhedsindsats for sygemeldte og ledige i et restorativt naturmiljø for at lindre deres symptomer, og bringe dem tidligere og godt tilbage på arbejdsmarkedet. Dette mål er opnået allerede første år med flere vellykkede forløb. Mariebjerg Kirkegård, hvor terapihaven ligger, er et vigtigt naturområde i Gentofte, som har flere vilde arter af dyr og planter. Beskyttelse og styrkelse af forhold for dyr og planter er et vigtigt fokusområde - også når terapihaven udvides med anden etape, som bliver endnu mere naturnært anlagt.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

Kommunens grønne drift har været med til at etablere og drifter nu terapihaven. De har gennem kurser om biodiversitet og bæredygtig drift fået viden og redskaber til at ændre driften af kommunens arealer. Terapihaven har på denne vis bidraget til at sætte fokus på bæredygtighed, samskabelse og merværdier, når nye indsatser skal igangsættes og driftes. Projektet har desuden tydeliggjort vigtigheden af bæredygtigt forbrug og ressourceanvendelse på tværs af afdelinger. Øget dialog afdelingerne imellem har ført til mere cirkulation af materialer fra et sted til et andet. Særligt plantemateriale og andre naturmaterialer er redistribueret i forbindelse med etableringen af terapihaven. Terapihaven har også vist sig at fungere som showcase og læringsrum for, hvordan biodiversitetstiltag kan indarbejdes i udearealer hos både borgere, vilde haveambassadører og kommunens egne institutioner, som har grønne udearealer.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Kommunen griber borgernes gode idéer, og prøver dem af hos relevante kollegaer via indsatsens sparringspartnere. Terapihaven er et godt eksempel herpå. Det er internt lykket at etablere tværfaglige samarbejder mellem flere fag og afdelinger, som tilsammen har bibragt projektet kvalitet og været medvirkende årsag til, at det er realiseret. Desuden er terapihaven et godt eksempel på, hvordan kommunen arbejder helhedsorienteret med indsatser, der på én og samme tid fremmer borgernes mentale sundhed og biodiversitet og bynatur. I anlægsfasen er der i høj grad tænkt cirkulært, da terapihaven primært er bygget af materialer

fra Mariebjerg Kirkegård som fx eksisterende træstammer og sten og derudover fx hjemme-hørende løgplanter doneret fra Tivolis udstillinger.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Haven er blevet taget godt imod af flere brugergrupper, og terapihaven har øget besøgsfrekvensen på kirkegården, da sørgende pårørende har brugt haven som et restorativt og levende rum - eksempelvis efter urnenedsættelse, til gravøl, allehelgens aften mv. Flere lokale virksomheder er også begyndt at bruge haven til møder, walk n' talks, workshops m.v. Og både skoler og institutioner har brugt haven til fordybelsesdage samt til naturdannelse, ligesom flere borgere søger haven for dens fine kvaliteter og rum. Der har været afholdt 17 foredrag og fremvisninger igennem det sidste halvår for både foreninger, kulturklubber, virksomheder, skoler og andre kommuner, der søger mere viden om koblingen mellem den indre og den ydre bæredygtighed. Terapihaven er stadig ny og en etape 2, som bliver endnu mere naturnær, er på trapperne. Flere og nye brugergrupper samt nye samarbejder internt i kommunen tænkes ind i den fremadrettede brug af terapihaven og dens kvaliteter.

Lokale klimafællesskaber og ildsjæle i Brøndby (Brøndby Kommune)

Beskriv indsatsen kort

Kommunen skal understøtte lokale klimafællesskaber, og ildsjæle er et af delmålene i Brøndbys klimaplan. Brøndby Kommune (BK) har igangsat flere initiativer, der supplerer hinanden: 1) Indgået et 3-årigt samarbejde med Democracy x (DX), hvor en lokal organisator er bindeled mellem borgere og kommune i den grønne omstilling. 2) Oprettet en Grøn Pulje, hvor borgerne kan søge om tilskud til grønne aktiviteter. 3) Igangsat grønne projekter, der understøtter fællesskaber i foreninger og på uddannelser.

Kommunens rolle i indsatsen

Kommunalbestyrelses vision er: Et stærkere, sundere og mere bæredygtigt fællesskab, som borgerne er stolte af og aktive i. Det betyder, at der er en stærk politisk opbakning. Det kan ikke stå alene, det kræver også en indsats fra administrationen, solide fællesskabsmetoder fra DX, og ikke mindst engagerede borgere. I BK har vi alle delene. Ud over at der er sat

økonomi af til DX og Grøn Pulje, formidler BK de grønne aktiviteter på diverse medier og samarbejder på tværs både internt og eksternt.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

Mange af BK's engagerede borgere vælger at indgå i fællesskaber, især Grønne Nabofællesskaber (GNF). I 2024 var der cirka 650 med i GNF i BK svarende til 1,6% af BK's indbyggertal. Det var fire gange højere end landsgennemsnittet, og det femtestørste antal i landet, kun overgået af København, Aarhus, Frederikssund og Lyngby-Taarbæk. Flere kommuner er begyndt at bruge Brøndby-modellen, hvor borgerne har let adgang til hjælp til idéudvikling, fondsansøgninger og aktiviteter via den lokale organisator samt Grøn Pulje. Grøn pulje er fleksibel og nem at søge. Modellen har stort spredningspotentiale og er forholdsvis enkel at kopiere.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

Læringen er, at mange borgere ønsker at være grønne, men er forskellige steder i deres grønne omstilling. Som kommune skal vi møde dem, der hvor de er. Vi skal kunne rumme deres mangfoldighed og bidrage med faglig sparring. Det er den åbne og eksperimentelle tilgang, vi lærer af sammen og som vi, som kommune, skal udbrede. Både nederlag og succes er læring for alle. Forskning viser, at personer, der er aktive i et grønt fællesskab, har en CO₂-udledning, der ligger 28% under gennemsnittet i Danmark. Selv om en enkeltstående grøn aktivitet i sig selv ikke har en væsentlig CO₂-reduktion, er det fællesskabet der gør, at deltagerne får en markant lavere CO₂-udledning end den gennemsnitlige borger.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

BK var den første kommune i Danmark til at få en lokal organisator til at styrke borgernes grønne omstilling. Fordi der ikke var erfaringer fra andre kommuner, var det et sats, om det ville virke. Den lokale organisator har givet en stærk lokal forankring og kan måles på, at GNF vokser hurtigere end i sammenlignelige kommuner. Derudover blev Grøn Pulje i 2023 og 2024 brugt op. Da vi udviklede Klimaplan for Brøndby, indgik vi et samarbejde med DX. De rekrutterede et bredt udsnit af BK's borgere, som kom med input til planen på et velbesøgt borgermøde. I BK var det en helt ny måde at arbejde med borgerinddragelse på. På baggrund af succesen valgte vi at forlænge det gode samarbejde med DX.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Indsatsens lokale forankring er lykkedes, fordi vi tager udgangspunkt i borgerne egne ønsker. Det giver borgerne ejerskab til aktiviteten fra start. Forankringen styrkes yderligere, når

borgerne fortæller om deres succes til venner, familier og netværk. Herfra gror fællesskaberne. Når fællesskaber vokser giver det anledning til nye projekter. Vi har fx et projekt, hvor elever, lærere, Materielgård, GNF, Praktisk Økologi, 2030skov og forvaltning er gået sammen om at plante en skoleskov. Et andet eksempel er Klimahandledag, der blev til et fælles projekt. BK's lokalpolitikere deltager aktivt i arbejdet, og det er med til at skabe følgeskab blandt borgerne.

Skolernes Klimahandledag (Greve Kommune)

Beskriv indsatsen kort

På den Nationale Klimahandledag afholder Greve Kommune Skolernes Klimahandledag. Den handler om at give eleverne håb og handlekraft ved at klima er noget, man gør for håb opstår i handling med andre. Ofte undervises der kun i klima i de naturfaglige fag, og man når ikke løsninger og handlinger (som er de sidste trin i klimadidaktikken, og vigtige, så eleverne undgår resignation eller angst). Derfor holder vi en handledag, der kan foregå i alle fag, og ikke en oplysnings- eller forståelsesdag.

Kommunens rolle i indsatsen

I Greve Kommune er det en politisk beslutning, at alle folkeskoler deltager i klimahandledagen og i selvvalgt omfang. Kommunens klimamedarbejdere står for tværgående opgaver bl.a.: Hjemmeside til lærerne, vedligehold og udarbejdelse af guides, samarbejder med lokale virksomheder m.fl. Skolerne står for det lokale i form af ledelse og læreres deltagelse, afsættelse af ressourcer i årshjulet, for optakt, for afvikling af dagen og fællesskabsaktiviteter på tværs af skolen på dagen.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

På trods af at deltagelsesomfanget på den enkelte skole var frivilligt, var der en usædvanlig stor tilslutning 1. år. Succeskriteriet var, at én klasse pr. skole deltog, men det viste sig, at de ni skoler tilmeldte 157 klasser (3200 elever). Konceptet er generelt, understøtter de faglige mål i grundskolen, og er frit tilgængeligt på www.greve.dk/klima, så det kan kopieres af andre kommuner og justeres til daginstitutioner, efterskoler mfl. Konceptet har synergieffekt og

spredningsmulighed i andre dele af klimaindsatsen i form af samarbejder med lokale aktører. 26 af klasserne tilmeldte sig fx et samarbejde med 10 lokale aktører, resten brugte hjemmesidens guides og egne ideer til handlinger.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

For det første at det er vigtigt at brede dialogen ud og hjælpe med at oversætte den til andre fagligheder, på klimahandledagen for skolerne arbejdes således med manges forståelse af klimakrisen og mange faglige perspektiver, det er udbredt blandt lærerne, at klima primært ses som naturfagligt og teknologisk, men klimahandledagen kan omsætte, at det er en samfundsomstilling, og relevant for ethvert fag. For det andet virkede det at opsætte en ramme, hvor deltagelsen sker i selvvalgt omfang kombineret med et meningsfuldt koncept for eksisterende opgaver og en hjælp, men frihed, til at vælge dagens præcise indhold. For det tredje at det kan aktivere mange voksnes handlekraft via børnenes dag.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Skolernes Klimahandledag er innovativ ved at tage konceptet for de voksnes klimahandledag og omforme det til et børneperspektiv både i et bredt og smalt dannelsesperspektiv. Eleverne vil blive mødt af virkelighedens krise, det kan ingen gardere dem imod, og det er en central pointe, at det ikke er børnenes ansvar at løse klimakrisen, men de kan bibringes håb fra selv at lære hvilke handlinger, man kan gøre, samt ved at se at det ikke bare er dem, der handler, men at de voksne handler og løfter sammen på den nationale klimahandledag. Derudover er det en måde at arbejde med en åben skole i lokalsamfundet og at facilitere klimahandledag i virksomheder og blandt voksne generelt.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Dagen udsprang på den ene side af forslag fra kommunens klimaborgersamling om at kommunen skulle facilitere en 'CO2-markedsdag' til at fremlægge resultater og inspirere hinanden til yderligere CO2-reduktioner og på den anden side af et lokalpolitisk ønske om skolernes rolle i kommunens klimahandlingsplan. Resultatet blev, at klimamedarbejdere, skoleafdeling og de ni folkeskoler samarbejdede om at skabe klimahandledagen. Dagen har desuden bragt andre lokale aktører på banen, idet ældresagens reparationscafé, en lokal hvidevarereparationsvirksomhed, et kogræsserlaug, FGU Greve/Solrød, KLAR Forsyning, Greve Fjernvarme mfl. har deltaget med handlingsforløb på dagen i 2024, og det udvides i 2025.

Succesfuld borgermobiliseringsindsats (Helsingør Kommune)

Beskriv indsatsen kort

Helsingør Kommune mobiliserer borgere, foreninger og fællesskaber i en tredelt indsats. De Grønne Fællesskaber: Kursus, hvor borgere fra foreninger og fællesskaber lærte at igangsætte klimahandlinger og mobilisere flere i deres bagland. Klimahandlingspuljen: Fællesskaber kunne søge op til 20.000 kr. til konkrete klimahandlinger, med løbende sparring fra Klimasekretariatet. Grønt Netværk: Alle klimaengagerede inviteres til halvårslige møder og trækker løbende på Klimasekretariatet for sparring.

Kommunens rolle i indsatsen

Helsingør Kommunes Klimasekretariat faciliterer mobiliseringsindsatsen. De har udviklet strategien bag, gennemført en omfattende rekruttering til kurset samt kommunikation om Klimahandlingspuljen, faciliteret kursusforløb i samarbejde med Democracy X, ydet løbende sparring til ansøgere af Klimahandlingspuljen samt etableret Grønt Netværk og sikret vedvarende støtte og vedligeholdelse. Den helhedsorienterede tilgang har skabt et solidt fundament for borgermobiliseringen og styrket indsatsen for den grønne omstilling.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

Kommunerne kan ikke drive den grønne omstilling alene. Borgere, foreninger og fællesskaber er afgørende for at lykkes, hvilket kræver en intens mobiliseringsindsats. Med fokus på forbrugsbaserede udledninger i de nyeste DK2020-klimaplaner er emnet aktuelt og uundgåeligt. Derfor er indsatsen omkring borgermobilisering højaktuel, og nødvendigheden af at dele viden og erfaringer er stor. Helsingør Kommunes metode viser, hvordan borgermobilisering kan lykkes og kopieres direkte af andre kommuner. Med få justeringer kan indsatsen også bruges på andre områder, der kræver borgerinddragelse. Effekten er klar: På under et år har Helsingør mobiliseret knap 70 borgere fra forskellige foreninger og fællesskaber, hvilket understreger potentialet i denne tilgang.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

Erkendelsen af, at borgerinvolvering ikke er en opgave, der kan sættes et hurtigt flueben ved, men kræver oprigtig nysgerrighed og forståelse, har været central i Helsingør Kommunes tilgang. Mobilisering handler om at forstå, hvad der motiverer borgere og fællesskaber til at bidrage til den grønne omstilling – deres unikke drivkraft er nøglen til succes, og den skal man

som kommune ære og gøde undervejs. Erfaringen viser, at med prioriterede ressourcer kan en stor gruppe ildsjæle mobiliseres til at tage aktiv del i klimaarbejdet. Netværket har genereret uventede synergieffekter. Deltagere i Grønt Netværk beskriver, hvordan fællesskabet giver mod, inspiration og tro på, at handling gør en forskel. Netværket bliver dermed selvforstærkende og bæredygtigt over tid, og kræver mindre støtte fra kommunen.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Helsingør Kommunes indsats inden for borgermobilisering er nytænkende og innovativ, især på grund af dens omfang og intensitet. Den innovative del af indsatsen er processen, som er fordelt på tre fokusområder. Alle tre fokusområder er igangsat mere eller mindre samtidig, og har dermed kunnet drage det fulde potentiale af momentummet, hvilket har medført en succesfuld effekt. De forskellige greb er alle 'gamle kendinge', men summen af dem alle udgør det stærke, strategiske greb. En afgørende faktor har været den intense, håndholdte vejledning undervejs i hele mobiliseringsforløbet. En medarbejder har haft ansvar for både at løbe mobiliseringen i gang, men også at vedligeholde den undervejs. Sidstnævnte er udslagsgivende for at forankre et netværk af borgere, foreninger og fællesskaber.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Helsingør kommunes status som EU Green Leaf i 2024 har givet mulighed for prioritering af ressourcer til en intensiv mobiliseringsindsats, hvilket har været afgørende for succesens omfang. Det etablerede netværk og et udvidet fællesskab for de lokale ildsjæle er vigtigt for at opretholde engagementet blandt borgerne. Arbejdet med de forbrugsbaserede udledninger bliver en integreret del af de kommende reviderede klimaplaner, og det er derfor en opgave, der er kommet for at blive. Borgerinddragelse kræver en strategisk og tidlig opstart for at skabe et solidt netværk af engagerede borgere og fællesskaber, der kan løfte opgaven. Denne proces sikrer, at indsatsen bliver bæredygtig og forankret i lokalsamfundet.

Grønt Kulturpartnerskab (Helsingør Kommune)

Beskriv indsatsen kort

Et grønt kulturpartnerskab bestående af 10 kulturinstitutioner er etableret. Alle deltagerne har forpligtet sig til, ved handlinger, både at sætte fokus på deres bæredygtighedsaftryk som institutioner samt hvordan de som kulturinstitutioner kan bidrage i kulturprogrammet til en dialog og en mobilisering af kulturbrugerne i en mere bæredygtig retning. Partnerskabet har været understøttet ved facilitering af Bæredygtigt Kulturliv Nu for at sikre en fælles forståelse for udfordringerne.

Kommunens rolle i indsatsen

Helsingør Kommune tog initiativ til at samle institutionerne omkring den grønne dagsorden på en direkte opfordring. For at sikre, at der blev tale om et fagligt kvalificeret løft af branchen, havde Helsingør Kommune indgået en aftale med Bæredygtigt Kulturliv Nu omkring facilitering af 5 workshops fordelt over 9 måneder. Herudover har kommunen været værter ved alle samlingerne. Samtidig opfordrede vi institutionerne til at deltage på både ledelsesniveau samt praktiker niveau i forløbet.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

Selvom Helsingør Kommune er en relativ lille kommune, hvor institutionerne kender hinanden, så har partnerskabet bragt dem meget tættere sammen og resulteret i konkrete samarbejder fx omkring genbrug af udstillingsfaciliteter samt ideer omkring fælles service til store arrangementer. Selvom partnerskabet kun har været i gang i knap et år, så har alle deltagerne flyttet sig markant i deres tilgang og tænkning i flere mere bæredygtige tiltag. Kulturkonferencen den 13. nov. 2024 viste stor interesse fra både kommuner og kulturinstitutioner for at arbejde mere indenfor denne dagsorden og der er dermed stort spredningspotentiale af de erfaringer, der allerede er gjort i front runner-kommunerne.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

Der er et kæmpe drive og øget outreach for kommunernes klimaarbejde i at række ud til kulturinstitutionerne. Arbejdet blev igangsat med et ønske om, at alle institutioner skulle lave en klimahandleplan i løbet af forløbet. Dette krav blev hen ad vejen modereret til at alle skulle afrapportere deres indsats på sidste workshop. Justeringen blev lavet for at sikre energi omkring de konkrete indsatser frem for at insistere på skriftligt format, der ikke nødvendigvis

passede til der hvor den enkelte institution var i deres klimarejse. Samling af meget forskellige typer institutioner under et kan gøre det svært at gøre alle arrangementer lige vedkommende for alle.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Et grønt kulturpartnerskab kombinerer klimahandling med kulturelle og sociale aspekter. Kulturen kan inspirere til dybere engagement ved at bruge kunst, musik, litteratur, og teater til at kommunikere komplekse klimaemner på en følelsesmæssig og relaterbar måde. Ved at indtænke kulturaktørerne i forbindelse med mobilisering af adfærdsændring i en bæredygtig retning løfter flere udfordringer – en accelereret omstilling af institutionerne med direkte klimaeffekt, en sikring af tidssvarende institutioner, der lever op til brugernes forventning om ansvarlighed og dermed en sikring af arbejdspladser og kulturtilbud og samtidig bliver det muligt at nå nogle helt nye borgere i klimaindsatsen.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Indsatsen er lokalt forankret med deltagelse af ti lokale kulturinstitutioner (museer, teater, musik, biblioteket og et frilandskulturcenter). Netværket faciliteres i et samarbejde mellem klima- og kulturkonsulenter. Projektet har givet et fællessprog for at tale klima på tværs af institutionerne og i løbet af 2024 er klimadagsordenen blevet en mere integreret del af tænkningen hos alle. Der er et ønske om, at kredsen fortsat mødes. Der er en erkendelse af, at gruppen dækker over et stort fagligt spænd og at det vil være relevant at nogle institutioner fortsætter et nærmere samarbejde pga. fagligt eller lokalt fællesskab. Den store gruppe samles to gange årligt om et fagligt udviklingstema.

Holbæks Grønne Generation: Ungdomsskolen i aktion for klima, miljø og natur gennem bl.a. klimasejlads! (Holbæk Kommune)

Beskriv indsatsen kort

I Holbæk Kommune har UngHolbæk (kommunens ungdomsskoletilbud) formået at skabe rammer, der understøtter de unges engagement i den grønne dagsorden og har givet dem et talerør. De unge har fx initieret og arrangeret årlige klimasejlads, der har sat Isefjordens bekymrende miljøtilstand på den politiske dagsorden ved at invitere borgere og politikere ud på fjorden, så de ved selvsyn kunne se udfordringerne og drøfte løsningerne. De har skabt engagement i Holbæk, men også udenfor kommunens grænser

Kommunens rolle i indsatsen

Som ungdomsskole skal vi udvikle unges interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund. Klimakrisen er en af de vigtigste samfundsudfordringer og derfor har UngHolbæk gjort det til en central opgave at skabe platforme og engagement om klimaet, og hjælpe med, at de unges synspunkter bliver delt med beslutningstagere. Det er fx gjort gennem klimasejlads, tøjbyttetogt, workshop om kommunens Klimastrategi og facilitering af samarbejds møder mellem unge, politikere og forvaltning.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

Siden UngHolbæks første klimasejlads i 2020 har det bredt sig til en klimasejladsfestival, som involverer unge, politikere og borgere fra alle Roskilde- og Isefjordskommuner samt lokale og nationale klimaaktører. Det har mobiliseret et tværkommunalt ungeklimaråd og et fælles fjordsamarbejde. På de unges opfordring afholdes der nu politiske topmøder med fjorden og naturgenopretning som tema med ministerdeltagelse. UngHolbæk har deltaget i TV-udsendelsen 'Giv os Havet Tilbage' og Klimafolkemødet. Indsatsen har styrket de unges politiske engagement, skabt opmærksomhed om fjordens tilstand blandt både borgere og politikere og fremmet konkrete løsninger. Derudover har lokale tøjbyttemarkeder udviklet sig til at 70 unge fra hele landet, i samarbejde med Nationalmuseet, i sommeren 2024 sejlede på et fire ugers tøjbyttetogt til 13 havne.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

Indsatsen viser værdien af unge som drivkraft i grøn omstilling og vigtigheden af samarbejde på tværs. Den praksisnære læring som klimasejlads og tøjbyttemarked motiverer de unge og mindsker afstanden mellem borgere og beslutningstagere. Indsatsen og tilgangen i UngHolbæk står som noget nyt i kommunens reviderede klimastrategi som et kerneeksempel på en indsats, der kan vise vejen for nye arbejdsformer, hvor initiativet og udførelsen deles mellem kommune og borgere, og hvor mikrohandlinger, som events eller formidling for relativt få, kan danne nye normer og skabe opmærksomhed, som spredt sig som ringe i vandet og normaliserer bæredygtig adfærd.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Indsatsen er nytænkende ved at kombinere unges aktive deltagelse med praksisnære klimaaktiviteter, der integrerer læring, handling og politisk dialog. Ved at bygge bro mellem unge, politikere og fagfolk skaber indsatsen en platform for tværkommunalt samarbejde om fælles klimaudfordringer. Brugen af interaktive arrangementer som tøjbyttemarkeder og workshops om høringssvar på klimastrategien, har engageret bredt og styrker de unges demokratiske dannelse. Resultatet er en innovativ energi, der inspirerer til bæredygtig omstilling bredt. UngHolbæks tilgang har også skabt grundlag for et nyt praksisnært undervisningsmateriale indenfor et tema, som ellers kan være svært at sætte på formel.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Indsatsen er stærkt lokalt forankret gennem tæt samarbejde mellem UngHolbæk, unge og politikere fra Roskilde- og Isefjords kommuner, Nationalmuseet, Dansk Tang, Dansk Naturfredningsforening, HavHøst, Det Nationale Ungeklimateam, Concito, Den Grønne Ungdomsbevægelse, marinbiologer, Kystliv Holbæk m.fl. Klimasejladsene og tøjbyttemarkeder har engageret borgere og unge direkte i den grønne omstilling, samtidig med at der været politisk dialog, som har aktiveret de unges stemmer. Med udgangspunkt i UngHolbæk er der desuden blevet etableret et tæt samarbejde på tværs af kerneområder i kommunen om klima og miljøindsatserne.

Klimaarbejdet kræver stærk organisatorisk ramme (Horsens Kommune)

Beskriv indsatsen kort

Horsens Kommune har etableret en tværgående og faciliterende organisering af klimaarbejdet med fokus på partnerskaber, inddragelse og vidensdeling. Kommunens Klimasekretariat fungerer som motor og koordinator for kommunens klimaarbejde og sikrer sammenhæng mellem klimapartnerskaber, strategiske netværk og sektorspecifikke udviklingsspor. CO₂-reduktionen opnås ved at integrere indsatsen bredt i kommunen og lokalsamfundet.

Kommunens rolle i indsatsen

"Horsens Kommune leder klimainsatsen gennem en flerlagsmodel:

1. Klimasekretariatet koordinerer indsatsen internt og eksternt
2. Styregruppen med chefer fra alle forvaltninger sikrer politisk forankring
3. Tværgående udviklingsspor integrerer klima i alle områder
4. Grønt netværk og nøglepersoner driver klima i driften
5. Klimapartnerskaber sikrer samarbejde med borgere og virksomheder om nøgleområder
6. Klimapanelet sikrer strategisk retning med eksterne aktører og politikere"

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

Horsens Kommunes tværgående organisering har allerede skabt konkrete CO₂-reduktioner ved at adressere nøgleområder på tværs af fagligheder og organisatoriske opdelinger. Modellen gør det muligt at engagere både interne og eksterne aktører i udviklingen af løsninger med høj effekt, for gennem partnerskaber og tværgående udviklingsspor er løsninger og erfaringer blevet tilpasset forskellige sektorer, hvilket gør indsatsen skalerbar og anvendelig for andre kommuner og aktører. Så en stærk organisatorisk ramme hos andre kommuner kan skabe lignende resultater.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

Erfaringerne fra Horsens viser, at en velkoordineret og tværgående organisering skaber større ejerskab og effekt. Klimaarbejdet har vist værdien af en helhedsorienteret tilgang, hvor tværgående spor og bred aktørinddragelse styrker resultaterne. Løbende evaluering og

justering af metoder bidrager til en dynamisk model, der giver værdifulde erfaringer, andre kommuner kan bygge videre på.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Horsens Kommunes indsats er innovativ gennem dens struktur og proces, der giver klimaarbejdet ny tilgang til partnerskaber og samskabelse. Klimasekretariatet fungerer som en central platform, der både understøtter interne klimamål og mobiliserer eksterne aktører, der forbinder udviklingsspor med klimapartnerskaber og sikrer handling på tværs af forvaltninger og aktører. Fokus er på en helhedsorienteret tilgang, der er både er nytænkende og effektiv. Ved at integrere klimaindsatser i alle kommunale områder skabes en model, der inspirerer andre.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Indsatsen er solidt forankret i lokalsamfundet gennem en bred inddragelse af borgere, virksomheder og lokale netværk, forvaltninger og lokalpolitikere. Gennem workshops, energidage og events på biblioteket og gågader er borgerne engageret og motiveret til at bidrage til den grønne omstilling. Samarbejdet med lokale netværk som Landsbyrådet og erhvervslivet, uddannelsesinstitutionerne i kommunen mv. sikrer både engagement og konkrete løsninger i nærområdet. Den politiske opbakning fra kommunens styregruppe og engagement fra interne nøglepersoner sikrer, at indsatsen er både robust og langsigtet.

Klimavenlig madkultur (Kolding Kommune)

Beskriv indsatsen kort

Gennem de sidste 4 år har Kolding været et fødevarer-Living Lab, hvor mere end 40 innovative handlinger er blevet søsat, for at igangsætte en bæredygtig transformation af fødevarer-systemet i Kolding. For at skabe en langsigtet effekt, har en af de vigtigste handlinger været at opbygge en styrings-struktur – både i det administrative og politiske system, som kunne orchestre processen samt sikre forankring.

Kommunens rolle i indsatsen

Kolding Kommune har opbygget en ny organisering, som sikrer prioritet af fødevareindsatsen, som består af en styregruppe og en ny fødevarefunktion, som er centralt forankret i Bæredygtighedssekretariatet. Kommunen har stået i spidsen for at oprette et af landets første fødevareråd, som består af aktører fra hele fødevaresystemet (Fra jord til bord værdikæden samt politikere og embedsværket). I samarbejde med fødevarerådet har kommunen udarbejdet den første helhedsorienteret fødevarestrategi i Danmark, som udnytter synergier og samarbejde på tværs.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

Design- og inddragelsesprocessen har været med til at sikre ejerskab og forankring ude i forvaltningerne og blandt kommunens fødevareaktører. Blanding af den eksperimenterende Living Lab proces (prøvehandling m.m.) og opbygning af organiseringsstruktur, retningsætning gennem en fælles strategi har været med til at sikre ejerskab og forankring af indsatsen (top down proces). Indsatsen vil fint kunne spredes til flere kommuner, men kræver orkestrering, facilitering og opbakning. Fødevarerådet er et meget vigtigt aktiv til at bidrage med ekspertviden, understøtte vigtigheden og sætte gang i transformationen. Modellen for et fødevareråd vil kunne etableres i andre kommuner/regioner.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

Kommunen i sig selv kan ikke skabe et mere bæredygtigt fødevaresystem og derfor er samskabelse og samarbejde afgørende for at kunne lykkes. Det er vigtigt både at arbejde med en 'bottom up' og en 'top down' proces, samt at have en struktureret tilgang til udviklingen. Fødevaresystemet er en 'ny' størrelse af arbejde med, og derfor er det vigtigt at starte med at opbygge en grundlæggende forståelse for det nuværende lokale fødevaresystem. Derefter er det vigtigt at skabe forståelse for, hvordan det spiller ind i kommunens andre strategiske dagsordener, og hvordan det kan være løftestang til at kunne lykkes med klimadagsordenen. Denne forståelse er en præmis for at skabe ejerskab og forankring - både i det politiske og kommunale system, og uden det er det svært at sætte gang i en transformation. Fødevarerådet er også en instrumentel instans, både i forhold til at understøtte vigtigheden, forankring og den politiske bevågenhed.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Det at opbygge og drive et Living Lab, som skal eksperimentere og igangsætte handlinger på kryds og tværs af fødevaresystemet med mange forskellige aktører og borgerne har været en helt ny tilgang, som mange andre kommuner har haft stor interesse i at lære af. Det som gør Living Lab metoden meget interessant og effektiv er at der eksperimenteres i det 'virkelige' fødevaresystem. Det betyder både at man indhenter 'real time' indsigter og de handlinger som

fungerer er allerede implementeret. Andre skal justeres, og så afprøves igen. Det er en meget effektiv metode, til at sætte gang i en forandringsproces, og det er en god måde at inddrage aktører og borgerne hele vejen i processen. Som resultat står Kolding Kommune nu med deres første fødevarestrategi, som er den første helhedsorienteret fødevarestrategi i Danmark og så er Kolding også en af de første kommuner, som har et fødevareråd til at skubbe på udviklingen.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Borgere, fødevareaktører, kommunale medarbejdere på tværs af forvaltningerne, virksomheder, frivillighedsorganisationer m.m. har været en del af Koldings Fødevare-Living Lab og dermed været inddraget i processen og i udarbejdelsen af fødevarestrategien. Det har både betydet at der er stor opbakning til strategien og at den er blevet forankret ude i forvaltningerne og i det politiske system.

Bæredygtighedshuset - et knudepunkt for bæredygtig udvikling (Kolding Kommune)

Beskriv indsatsen kort

I 2019 besluttede byrådet at bringe bæredygtighed tættere på borgerne. Kommunen har derfor åbnet et Bæredygtighedshus på Kolding Bibliotek, hvor borgere, skoleklasser og erhverv kan få viden og inspiration gennem udstillinger, events og sparring med kommunale eksperter. Huset samler også fællesskaber om bæredygtighed, som besøgende kan deltage i.

Kommunens rolle i indsatsen

Kommunen er hovedansvarlig for initiativet og driver det på daglig basis. Efter lukketid overtager frivillige foreninger ofte, og holder arrangementer og workshops.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

Alle kommuner arbejder med bæredygtighed, men det kan være svært for borgerne at få indblik i kommunens initiativer. Bæredygtighedshuset skaber transparens og giver borgere og virksomheder et sted at få sparring og inspiration om de rette valg i en kompleks dagsorden. Det fysiske mødested har øget dialogen med borgerne markant. Med Kolding Biblioteks 500.000 årlige besøgende får mange indblik gennem udstillinger og samtaler med medarbejdere.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

For at lykkes med den grønne omstilling i kommunerne, er det afgørende at vi får alle med. Derfor er det vigtigt, at Kommunen spiller sig selv aktivt på banen og går direkte i dialog med borgerne - også når tingene er svære eller når man er uenig eller bekymret for den retning tingene går i.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Siden Bæredygtighedshuset åbnede i 2019, har vi delt vores koncept og erfaring med over 10 andre kommuner, som har ønsket at starte noget lignende. Ud over danske kommuner, så har andre udenlandske byer også vist interesse. Det indikerer at konceptet er nytænkende.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Bæredygtighedshuset bruges af foreninger, erhvervslivet, kollegaer og politikere til arrangementer, møder og events. Medarbejdere fra Bæredygtighedshuset deltager ofte og fortæller om bæredygtighed eller giver guidede ture i udstillingen. De fysiske rammer inspirerer også til handling og har skabt fællesskaber som 'Voksenfritteren' for håndværksinteresserede, 'Barselsnetværket' for nybagte forældre og 'Bæredygtig bogklub' til diskussion af bøger om bæredygtighed.

Forpligtende samarbejder mellem virksomheder, boligorganisationer og uddannelsesinstitutioner om den grønne omstilling (Lyngby-Taarbæk Kommune)

Beskriv indsatsen kort

Lyngby-Taarbæk Kommune arbejder målrettet med at højne biodiversitet og fremme grønne transportformer og vaner. Kommunen arbejder med indsatserne gennem forpligtende netværk mellem kommune, virksomheder, boligorganisationer og undervisningsinstitutioner. Indsatsen har resulteret i en styrkelse af kommunens grønne spredningskorridorer og et grønt mobilitetsnetværk. Erfaringerne giver læring, og skaber potentiale for skalering til andre kommuner.

Kommunens rolle i indsatsen

Lyngby-Taarbæk Kommune har udstukket retningen for arbejdet med biodiversitet og grøn mobilitet gennem to strategiske chartere. Med klare rammer og plads til efterfølgende samskabelse om konkrete indsatser, skaber de offentlige-private netværk handlinger, der kan gøre en forskel. Kommunen spiller en nøglerolle, som facilitator for netværkene, og fører an i at omsætte charterne til konkrete initiativer, som netværkene kan spejle sig i, og inspirerer til at tage del i de grønne løsninger.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

De private og offentlige deltagere motiveres af, at indsatsens effekt er synlig og målbar. Der følges løbende op på, hvor mange hektar af kommunens grønne områder, der driftes naturvenligt. Opmålingen gør det tydeligt, at vi er på rette vej ift. at skabe flere områder med god biodiversitet. Inspireret af Gate21 og Region Hovedstadens Moving People projekt, er der foretaget en baseline undersøgelse af medarbejdernes transportvaner, som gentages for at måle effekterne af tiltag på arbejdspladserne. Undersøgelsen kan også vise, hvilke tiltag der har størst effekt. Lyngby-Taarbæk Kommune vil dele erfaringerne fra projektet når transportvaneundersøgelsen gentages. Metoderne har stort potentiale til at blive brugt af andre kommuner som skal påbegynde en indsats med biodiversitet og grøn mobilitet.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

Indsatsen har vist, at offentligt-private samarbejder kan accelerere grøn omstilling, hvis kommunen indtager en faciliterende rolle og opbygger tillid mellem aktørerne. Erfaringerne har givet konkrete værktøjer til, hvordan kommuner kan udvikle partnerskaber, måle effekter og sikre opbakning til bæredygtige løsninger. Læringen fra indsatsen er blevet delt gennem netværksmøder og inspirationsmateriale, som andre kommuner kan bruge i deres arbejde. Gennem f.eks. en omfattende transportvaneundersøgelse blandt medarbejdere i de deltagende organisationer er der skabt et databaseret grundlag for at dokumentere effekt.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Indsatsen udspringer af, at Lyngby-Taarbæk Kommune i 2022 nedsatte et Bæredygtighedsudvalg (opgaveudvalg) med deltagelse af en række toneangivende ledere fra erhvervsliv og boligorganisationer. Forankringen på øverste ledelsesniveau blandt de største organisationer skiller indsatsen sig ud ved stor gennemslagskraft og tydelig opbakning.

Netværkssamarbejdet har haft fokus på at skabe reelle synlige resultater samt vidensdeling og uddannelse på tværs. Kombinationen af biodiversitet og grøn mobilitet er en ny måde at tænke helhedsorienteret bæredygtighed på, og virksomheder og organisationer er bragt ind som aktive medspillere. Dermed er der udviklet innovative løsninger.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

De etablerede samarbejder er besluttet i kommunalbestyrelse og direktioner, og gennemført af lokale driftsfolk, sagsbehandlere og andre praktikere. Med en forankring hele vejen fra top til bund i organisationerne er der skabt et ejerskab og en bred forankring. Det er lykkedes at engagere gartnere, driftsledere, kontorpersonale og ledere på alle niveauer i den grønne dagsorden. I samarbejde med bl.a. Science City Lyngby, der organiserer mere end 60 virksomheder, institutioner og organisationer i Lyngby, har Lyngby-Taarbæk Kommune sikret spredning af såvel resultater som koncept, så det er muligt let at bruge de indhøstede erfaringer.

Klimalandsby Vandel - borgerdrevet klimaindsats (Vejle Kommune)

Beskriv indsatsen kort

Hvad sker der, når Bjarne, som bor på landet, elsker kød og motorcykler, blive del af et forsøg, hvor hele hans landsby begynder at tænke klimavenligt? Svaret er: Rigtig meget. Den lokale brugs indfører energibesparende tiltag. Hans gamle skole giver lokaler til en repaircafé, som syer tasker af Brugsens gamle bannere. Eleverne på Vandel efterskole går byen rundt og taler med alle husstande om ressourcer, og der kom fjernvarme i Bjarnes hus. Både byens CO2 profil og de lokale vaner er ændret på 3 år. Se <https://udviklingvandel.dk/klimalandsbyen/>

Kommunens rolle i indsatsen

Kommunen afsatte 1,8 mio. kr. til forsøget i perioden 2021 - 2023. Der blev afholdt en konkurrence om at blive klimalandsby. De tre bedste ansøgere kom i 'Løvens hule' og fremlagde deres forslag for det politiske udvalg. Der blev tilknyttet en projektmedarbejder til at stå for effektmåling og formidling samt støtte de lokale tiltag. Kommunen hjalp lokalmuseet med en informationspavillion bygget af gamle døre, og med at skabe udstillingen "Min mormor er klimaaktivist". Kommunen stillede lokaler til rådighed for møder og aktiviteter.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

I 2021 udledte hver husstand i Vandel 8,2 tons CO2 årligt målt på el, varme, transport og affald og fødevarer. I 2023 er det tal faldet til 5,6 tons, som svarer til godt 30 pct. Det viser Rambøll målinger foretaget inden, undervejs og ved afslutning af projektet. Klimalandsby Vandel er en inspirerende fortælling om at borgerindsatser nytter. F.eks. har historien om Vandels delebil inspireret 8 andre lokalsamfund til at turde prøve det sammen. Man kan tage delelementer, eller bruge hele ideen om klimatiltag i fællesskab, og gøre sin landsby mere attraktiv for yngre tilflyttere. Vandel ildsjælen Kristian Bøtkjær blev første modtager af Vejles klimapris i 2023. Samme år deltog lokalrådsformand Mette Jensen på Klimafolkemødet i Middelfart.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

Der er mange læringer fra projektet. Den store læring er, at man kan skabe CO2-reduktioner sammen med borgere, som ikke på forhånd synes, at klima er vigtigt. Projektet har vist, at aktive borgere kan løfte lokal klimahandling. Metoden er at bygge på de lokale fællesskaber og være åben for at inddrage alle ressourcer i lokalsamfundet – skole, tomme bygninger, brugs og efterskole osv.. Man kan få mange flere end klimaentusiasterne med, hvis projektet

skaber merværdi udover klima – det kan være besparelser, nye fællesskaber, oplevelser og udvikling. Klimalandsbyen har åbnet for et nyt samarbejde om affald på tværs af kommunegrænsen med Billund kommune og har direkte inspireret til kommunens første borgersamling. ”Hvordan borgerhandlinger om klima kan gøre en forskel”. Anbefalinger herfra foreligger den 23. januar.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Projektets innovative tilgang består i, at samtænke metoder som vi ved virker. Konkurrencen om at blive klimalandsby skaber begejstring om projektet, politisk og lokalt. Før- og eftermåling. Hårde data om besparelser vækker interesser og øger mulighed for spredning. Rambøll udførte måling mellem 2021 og 2023. Opdage alle de lokale ressourcer. Vi kunne afdække byens ressourcer med hjælp fra efterskoleeleverne. Vi fik også kortlagt interesser og ressourcer hos de enkelte borgere. Mindset. Afsættet er ikke afsenders. Det er borgernes interesser for fx udvikling, at spare penge, fællesskab etc.. Den interesse giver vi en klimavinkel. Det betyder, at rigtig mange får lyst til at gå ind i projektet. Støtte ildsjæle. Projektleder med fokus på fremdrift, hurtige resultater og at støtte ildsjælene, når det er svært.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Projekter er i dag afsluttet, og resultaterne er udbredt lokalt, politisk, nationalt og i forvaltninger. Nye handlinger er sat i værk, som bygger videre på projektets resultater. Projekter blev omtalt i TV og presse og præsenteret ved oplæg rundt om i landet. Særligt klimaskov og CO2-besparelser gav medieopmærksomhed. Politisk er resultaterne afrapporteret løbende til de relevante udvalg og til kommunens 32 lokalråd. Projektet har inspireret til indholdet i kommunens første borgersamling. Der blev skabt et affaldssamarbejde med Billund Kommune. Teknisk udvalg brugte erfaringer fra Vandel til at indføre borgerdrevne debiler i 2024. Andet Borgerne afholder åben landsby. Lokalt har man holdt klimafester, banket på døren hos alle husstande og afholdt fællesspisninger i repaircafé.

Grønne uger i Vesthimmerlands Kommune (Vesthimmerlands Kommune)

Beskriv indsatsen kort

I 2022 tog Vesthimmerlands Kommune et vigtigt skridt med lanceringen af indsatsen Grønne Uger. Hvert år i uge 41 og 42, samles kommunen om spændende, sjove og inspirerende aktiviteter, der alle har ét fælles mål: at fremme en grønnere hverdag og styrke fællesskabet om bæredygtige valg. Formålet med Grønne Uger er at inspirere til at tage aktiv del i indsatsen for at reducere klimaeffekten af vores handlinger og værne om Vesthimmerlands unikke natur.

Med det store klima- og miljøarbejde foran os blev det klart, at vi er nødt til at mødes og tale om det, uanset hvem man er, for ellers kommer vi ingen vegne. Gennem tværgående samarbejde på tværs af forvaltninger og med bred inddragelse af lokalsamfundet, herunder borgere, foreninger, virksomheder og uddannelsesinstitutioner, skabes der en stærk platform, hvor fælles indsats og engagement driver forandringen. Arbejdsgruppen vidner om en fælles indsats og består af repræsentanter fra det lokale erhvervskontor, Vesthimmerlands Forsyningen, Vesthimmerlands Bibliotekerne og kommunens Naturekspedition, som alle bidrager med deres unikke perspektiver og ressourcer.

Initiativet nyder også stor politisk opbakning, især fra Klimaudvalget og Teknik- og Miljøudvalget, der i et samarbejde understøtter Grønne Uger. Grønne Uger er ikke blot en indsats – det er en hjørnesten i arbejdet med at nå Vesthimmerlands Kommunes ambitiøse mål om 88 % klimaneutralitet inden 2030. Denne indsats bidrager til at skabe opmærksomhed og handling omkring betydningsfulde vanebud, der gør en forskel i det store billede.

Sidste års program indeholdt blandt andet et inspirerende åbningsarrangement med et foredrag ved designer og bonderøv Søren Vester, som delte ud af sin viden om at leve mere bæredygtigt og fremme omstillingen gennem fællesskab. Inden foredraget var der en rundvisning i Rosenparken i Aalestrup, og under arrangementet blev der serveret smagsprøver fra naturen, tilberedt af Vesthimmerlands Kommunes Naturekspeditionens unge Natur Talenter.

Under Grønne uger kunne man blandt andet besøge vilde haver, kirkegårde og Livø, hvor man lærte om biodiversitet og kvashegn. Man kunne deltage i debatten om landbrugets grønne omstilling, høre om, hvordan det var at bo på få kvadratmeter og leve mere bæredygtigt. Gamle sager fik nyt liv på reparationscaféer, der blev sat fokus på fjordens tilstand og man kunne komme ud i naturen med Naturekspeditionen og Klima Karla. Der blev sat fokus på madspild og social bæredygtighed mellem den lokale madbank og en folkeskoleklasse, samt meget mere.

Kommunens rolle i indsatsen

Kommune spiller en central rolle som initiativtager og facilitator, der har taget det første skridt ved at udvikle og lancere Grønne Uger som en del af sin klimaplan. Kommunen som samarbejdspartner, skaber rammerne for tværgående samarbejde mellem egne forvaltninger og med eksterne aktører, hvilket styrker indsatsen og sikrer, at Grønne Uger bliver en fælles indsats. Ved at inkludere forskellige interessenter sikrer kommunen en bred forankring i lokalsamfundet, hvor Kommunen spiller en vigtig rolle i at inspirere og oplyse borgere og aktører om, der motiverer til deltagelse og forandring. Som kommune er vi også en platform for handling og formidling, hvor lokale initiativer, idéer og aktiviteter kan samles, udvikles og synliggøres. Samlet set er kommunens rolle afgørende, da den driver initiativet frem, og det bindende led, der sikrer samarbejde og fælles retning i indsatsen.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

Grønne Uger-konceptet har et stort potentiale for at blive spredt til andre fagområder, aktører, kommuner og lokalsamfund, fordi det bygger på bred inddragelse, tværgående samarbejde og fleksibilitet i temaerne. Mange kommuner står over for lignende klimamål og udfordringer, og senest med tilføjelsen af den Grønne Trepert, som Vesthimmerlands Kommune. Grønne Uger kan let skaleres og tilpasses lokale forhold, hvor andre kommuner kan bruge formatet til at styrke deres egne klima- og naturmålsætninger, fx med en lokal vinkling på bæredygtighed og naturbeskyttelse. Samtidig kan tværkommunale samarbejder skabe endnu større indvirkning.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

Grønne Uger i Vesthimmerlands Kommune rummer en række værdifulde erfaringer og indsigter, som kan anvendes til at styrke den igangværende omstilling – både lokalt og i andre kommuner. Den tværgående tilgang, hvor borgere, foreninger, virksomheder, uddannelsesinstitutioner og kommunale forvaltninger inddrages, viser, at fælles ansvar og samarbejde skaber større engagement og ejerskab. Kommuner bør prioritere brede partnerskaber og aktiv borgerinddragelse i fremtidige grønne indsatser, da det fremmer lokalt ejerskab.

Grønne Uger har demonstreret vigtigheden af fællesskab og at selv små vanebrud kan gøre en forskel. Det er vigtigt at have fokus på simple, realistiske handlinger, der motiverer til deltagelse. Selv små lokale handlinger kan bidrage til større klima- og miljømål. Kommunens evne til at koordinere, inspirere og skabe rammerne for fælles aktiviteter er afgørende for at samle forskellige aktører om en fælles vision, vi kan ligeledes bidrage med ressourcer, information og synlighed. Det er vigtigt at huske, at Rom ikke blev bygget på en dag, når vi taler om Grønne uger. Med kun få års erfaring er vi stadig i en proces med løbende læring og udvikling, og ny samarbejdspartner kommer løbende til. Indledende havde Grønne uger et stort fokus på klimahandling, og vi tog til lære at sætte et større fokus

på natur. Ved at kombinere fokus på natur- og klimahandling kan Grønne Uger gøre den grønne omstilling mere nærværende og relevant for borgerne. Næste års tema kommer derfor til at omhandle natursyn.

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Grønne Uger kombinerer kreativitet, tværgående samarbejde og borgerinddragelse for at fremme den grønne omstilling. Det er ikke kun en kommunal indsats, men en fælles indsats og platform, til at nedbryde siloer og skabe en fælles indsats. Grønne Uger er tilpasset lokale forhold i Vesthimmerlands Kommune, både i forhold til naturens særlige karakter og lokale klimamæssige udfordringer. Med en fleksible og simpel struktur muliggøres det at inkludere mange forskellige aktiviteter og involvere en bred vifte af aktører, hvilket gør konceptet let at tilpasse til andre kommuner og kontekster. Aktiviteterne kombinerer læring, oplevelser og handling og formidler komplekse klimaudfordringer på en enkel og inspirerende måde. Med Grønne uger handler det om at flytte fokus fra store, og måske lidt ukonkrete mål, til handlinger og viden, som er realistiske for borgerne. Samlet set er Grønne Uger nytænkende, fordi det ikke kun fokuserer på én aktør, én aktivitet eller én løsning. I stedet skaber det en helhedsorienteret og inkluderende ramme, der inspirerer og engagerer lokalsamfundet til at tage medansvar for den grønne omstilling. Indsatsen fungerer som et innovativt eksempel på, hvordan kommuner kan være drivkraften bag bæredygtig forandring gennem kreativitet, samarbejde og borgerinddragelse.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Grønne Uger er et stærkt eksempel på, hvordan en indsats kan blive lokalt forankret gennem bred inddragelse, relevans og fælles ejerskab. Vesthimmerlands Kommune har skabt opbakning og følgeskab på tværs af lokalsamfundet ved aktivt at engagere borgere i alle aldre, erhvervsliv, medarbejdere og politikere i indsatsen. Grønne Uger fokuserer på lokale klima- og naturudfordringer, som borgerne kan relatere til, fx det skal komme ud lokal natur og fremme af bæredygtige vaner og så småt opbygge viden. Alle interesserede inviteres til dialog og får muligheden for at deltage aktivt i planlægningen, få indflydelse og medvirke til at afholde arrangementer, der afspejler deres interesser og ønsker. Den brede inddragelse sikrer, at borgere kan tage del i spændende, lærerige og underholdende aktiviteter, der fremmer nærvær.

Konceptet skaber samtidig rum for lokale idéer og initiativer, hvilket styrker følelsen af medansvar og engagement. Grønne Uger er blevet en tværgående indsats i kommunen som organisation, hvor medarbejdere fra forskellige forvaltninger arbejder sammen om at udvikle og implementere aktiviteter. Dette skaber en fælles forståelse for, hvordan bæredygtighed kan integreres på tværs af kommunale opgaver. Lokalpolitikere har derfor en stærk interesse i at støtte indsatsen, som et vigtigt skridt mod at opnå de politiske mål. Ved at involvere lokalpolitikere i indsatsen – fx i planlægningsfasen og ved deltagelse i

arrangementer – styrkes Grønne Ugers synlighed og legitimitet som en prioritet for kommunen. Lokale foreninger og har bidraget med aktiviteter og frivilligt engagement, hvilket styrker indsatsen og sikrer, at den når bredt ud i lokalsamfundet. Ligeledes har konceptet inddraget skoler og uddannelsesinstitutioner hvilket kan være med til at skabe forankring i en ny generation. Samlet set er Grønne Uger lykkedes med at skabe lokal forankring, fordi indsatsen bygger på bred inddragelse, stærke partnerskaber og en klar kobling mellem kommunens overordnede klimamål og konkrete lokale handlinger. Grønne Uger er ikke en engangsindsats, men en tilbagevendende begivenhed, der understøtter kommunens langsigtede klimaplan. Denne kontinuitet giver aktørerne et stabilt udgangspunkt for at engagere sig år efter år, og løbende kan nye samarbejdspartnere komme til.

Offentligt-Privat innovationssamarbejde i erhvervsområdet Padborg Vest (Aabenraa Kommune)

Beskriv indsatsen kort

Aabenraa Kommune er førende når det gælder den grønne omstilling. Samtidig huser vi et af Nordeuropas største transport- og logistikcentre ud til motorvej E45. Sammen med virksomheder, som ønsker at være tæt på den dansk-tyske grænse, har vi udviklet et nyt 220 hektar stort erhvervsområde, hvor den grønne dagsorden er bærende. Visionen om et blå og grønt erhvervsområde er udviklet i et OPI-samarbejde, og nu omsættes det til virkelighed.

Kommunens rolle i indsatsen

OPI-samarbejdet er politisk prioriteret, og i 2023-24 var der afsat 2 mio. kr. til at udvikle et nyt, grønt erhvervsområde. I samarbejde med virksomhederne i området er muligheder for energifællesskaber, håndtering af overfladevand, biodiversitetsfremme og rekreative ruter, ESG og certificeringer afsøgt. Kommunens rolle har været faciliterende og i samarbejde med virksomhederne er der udviklet en fælles strukturplan Blå og grøn plan. Planen indgår i lokalplanarbejdet og i den kommende kommuneplan.

Kriterie 1: Indsatsens effekt og spredningspotentiale. Hvordan har indsatsen potentiale til at blive spredt til andre fagområder, aktører eller til andre kommuner. Og hvad har effekten været?

Et stærkt nabofællesskab blandt virksomhederne har skabt fælles front på problemstillinger, der går på tværs fx overfladevand, områdets biodiversitet og gode forhold for medarbejderne samt fælles indsigt i bl.a. ESG og certificeringer ved nybyggeri. Det skaber sammenhæng og kvalitet i den grønne udvikling af området og kvalificerer virksomhedernes egne ESG-indsatser. Tilgangen er overførbart til både nye og veletablerede erhvervsområder. I nye områder kan det strukturerede set-up med et stærkt interessentsamarbejde løfte klima- og bæredygtighedsindsatser, arbejdsmarkedsudfordringer mv. og eksisterende områder kan opgraderes fx med flere rekreative ruter til medarbejderne og mangfoldig natur.

Kriterie 2: Indsatsens læringspotentiale

Hvilken læring har indsatsen bidraget med til det fremadrettede arbejde med den grønne omstilling i kommuner?

"Udviklingen af Padborg Vest er et praktisk eksempel på, at komplekse problemstillinger kræver fokus på helheder, muligheder og samarbejder. Læringspunkter er fx:

- Samarbejdet i fokus. Fælles vidensgrundlag hos virksomheder og kommunen ift. ESG, DGNB, BREEAM
- Komplekse emner kræver rum og tid, samarbejde og et fælles vidensløft. Give plads til at afsøge forskellige emner, fremfor straks at søge løsninger.
- Plads til forskellige tilgange. Bl.a. er der udarbejdet principper for forskellig natur – hvor plejede grønne arealer og vild, gold natur er sidestillet.
- Struktureret og helhedsorienteret tilgang i udviklingen af erhvervsområder, det gælder både nye og ældre områder."

Kriterie 3: Indsatsens nytænkende og innovative karakter

Hvordan er indsatsen enten i proces, formål eller i resultat nytænkende og innovativ?

Innovativ, fordi virksomhederne inviterede kommunen ind i deres maskinrum for forretningsudvikling. Dette har været muligt, fordi området delvist var etableret, og fordi partnerne gerne ville en fælles udvikling. Nytænkende, fordi indsatsen struktureret sætter gang i en udvikling og fokus ikke alene er traditionel byggemodning. Forvaltningen inviterede virksomheder og forsyningsselskab med ind i udviklingsarbejdet. Forvaltningen sad for bordenden, men det var gruppen som sammen definerede indsatsområder og fokus for samarbejdet om et blåt og grønt erhvervsområde.

Kriterie 4: Indsatsens lokale forankring

Hvordan er indsatsen lykkedes med at skabe relevant opbakning og følgeskab blandt f.eks. borgere, erhvervet, medarbejdere i flere forvaltninger, lokalpolitisk etc.?

Padborg erhvervsområdet er kendetegnet ved mere end 220 virksomheder, professionelle og med klare holdninger og stærke relationer. Padborg Vest vil med motorvejsbro i 2026 blive endnu tættere knyttet til det nuværende erhvervsområde Padborg Øst. Et område, som er kendetegnet ved værdifuld erhvervsjord i en gammel struktur. Når de to områder smelter

sammen forstærkes grundlaget for et større samarbejde om et fortsat løft af hele området som et grønt transport- og logistikcenter. Et erhvervsområde med gode vilkår for naturen, virksomhederne og medarbejderne.